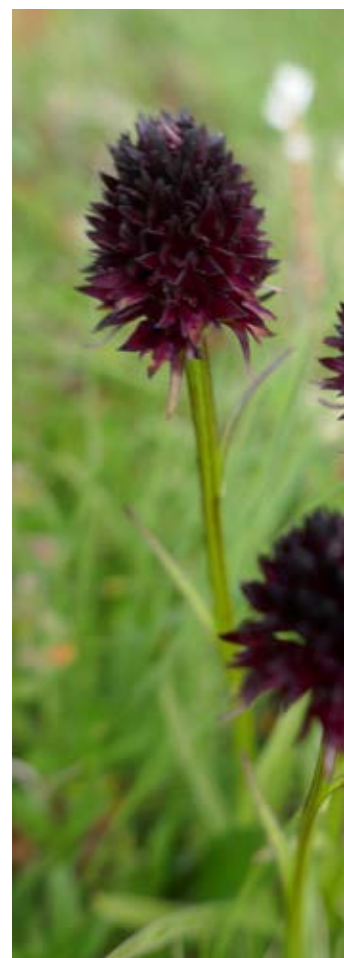

Po 12 letih je poleti 2020 v alpskem botaničnem vrtu Juliana zacvetel komnenski svišč (*Gentiana x laengstii* nsubsp. *komnensis*) (na sliki), ki je naravni križanec med panonskim sviščem (*G. pannonica*) in bratinskim košutnikom (*G. lutea* subsp. *symphyandra*), predstavljenim v minulem *Trdoživu*. Križanca je po primerkih s Komne leta 1957 opisal Ernest Mayer. Komna leži prav blizu doline Triglavskih jezer, ki so jo v *Spomenici* predlagali za varovanje. Za košutnike so v njej zapisali, da so ti visokostebelni svišči postali skrajno redki, saj lovci, pastirji in drugi kopljejo mogočne korenine teh prekrasnih rastlin in jih prodajajo lekarnam. (foto: Klemen Završnik, 14. VII. 2020)

V *Spomenici* so leta 1920 za varovanje predlagali 13 rastlinskih vrst, ki jih [...] *trgati, ruvati, prodajati*.« To je veljalo tudi za kukavičevko lepi čevljec zapisali, da »se je v Kamniških planinah že po večini zatrla. Gozdarji, lovci popolen pogin.« (foto: Alenka Mihorič, 16. VI. 2013, Zelenica)

Med rastlinskimi vrstami, po rhellikanova murka (*Nigritella*) poznali kot črna murka (*N. nigra*) vključena. Več o murkah in o tem, *Trdoživu VII/2*. (foto: Sanja Behrič,

Trditev iz *Spomenice*: »Nadalje varujmo tudi vse kuščarje (kuščar, martinčki, slepič) in vse vrste krastač [...], ker so za poljedelstvo in vrtnarstvo neprecenljive važnosti,« je dober primer potreb ohranjanja herpetofavne in obenem vpogled v takratno razdelitev kuščarjev. Na sliki je pozidna kuščarica (*Podarcis muralis*). (foto: Blaž Kekec, 13. VII. 2019)

Tokrat, kot nadaljevanje minulega Fotoživa, prav tako objavljamo fotografije vrst, povezanih s *Spomenico* (1920). Svoje fotografije za naslednjo izdajo lahko pošljete do 15. aprila 2021 na bilten.trdoziv@gmail.com.

je »prepovedano [...] pod strogo kaznijo (*Cypripedium calceolus*), za katero so in drugi jo prodajajo na debelo; preti ji

Spomenici potrebnimi varovanja, je bila tudi *rhellicani*, ki smo jo v preteklosti zmotno – pod tem imenom je bila v *Spomenico* tudi kako jih ločimo med seboj, si preberite v 17. VII. 2019, Mangartsko sedlo)

»Jame, špilje naj pridejo v državno last in v oskrbo odseku (društvo) za varstvo prirode in prirodnih spomenikov, ki bo vhode najbolj znamenitih zavarovalo in dovoljevalo vstop le v znanstvene svrhe,« je bila ena od osrednjih točk *Spomenice*. Včasih na vhodu v jame najdemo tudi vrste, ki za to okolje niso tipične. Kot ta gosenica belega t (*Agria tau*), vrste nočnega metulja, ki je sicer v Sloveniji zelo pogost in splošno razširjen. (foto gosenice: Eva Pavlovič, 16. V. 2020, pred Vranjo jamo; foto odraslega: Aja Zamolo, 24. IV. 2020, Fram)